

U p s á k i m a s.

1793

Malomingass' Karalus musū, kurs wiss' maloningay ir kwiiskay
už sa.wo Padonus rupinas, jau senney norejo, kad ant Naudos
musū Žemes Tėplawoje Budawone pabudawota butu, i kurre Ubbag
gus bey wissus kirtus ledakus Žmones, be Reikalo aplinkuy waikstis
nepancius galėtu dūt' surinkē ir pri Darbo priwe st' o ant to ir jau
31 toj' Dienoje Lapkriscio Menesio Mette 1793 G'omata isdawe,
kurroj' prirashyta buwo, taipo ta Budawone turretu itaisoma buti.

Per kitta Upsakima dabbar wissims i Zinne dūdamā pra, kad
ta Budawone jau pabudawota ir wissay gatawa ir kad nū 1. mōs
Diend's Karwelinnio jau praēs tokius Žmones i ta iwēst'.

Togidėl nū id's Diend's ne wienam Ubbagui, kurs dar dirbt' galėtu
o ne nor, neigi kirtam ledakam Žmogui, kurs ikholey wis aplinkuy
waikstinejo, jau tolaus ne Walle bus, ney musū Žemeje, nengi tam-
me Kampe, Ermland, Macienwerder ir Riefenburg wadinnamē,
taipo aplineuy waikstinēt.

Bet per wissā musū Žeme Palėpimmas iseis, ir tamme astrey
palėpta bus, kad tokius Žmones jau niekur ne kestu, bet kad Wy-
raushbe ir wissi Ufininkie ne tiktai Egonus, bet ir wissus kirtus
aplink waikstinejančius Žmones, pastirtos Wietos, kur laikitis galėtu,
ne turrinčius; wissus Ubbagus, dirbt' ne norinčius; wissus Geselus,
per Kiemus ubbagaut' einančius; wissus senūsus Zalnerus, kurrie is
Maidones Karalaus kas Menē i Doleri gauna, otaczaus ubbagauja; wissus
tus, kurrie su Zaislais, su Zwėrimis arba Pukšcieis is swėtin' os
Žemē arba su kirtais Niekais wiss' per Kiemus ir Miestus sukfast — taipo
jau ir wissus tus, kurrie dēl Russidėjimo kofio Korawone sawo Kalė-
jime arba Euktusej' iskentėjo, o is id's paleisti, ne passierino, wiens
miers, ar butu Wyrš, ar Moteriske, nū 1. mōs Diend's Karwe-
linnio 1794. tojau nutwėrtu ir i ta Budawone Teplawoj' ant to i-
taisita mgabbėntu, kur kiek wiens is ja Rubais jiems ant to passir-
tais ir kognam kirtam tojau pazystamais, apwiltis ir pri Darbo
warritas bus.

O jeib kiek wiens tojā Ubbagā arba ledakā Žmogū, kad is id's
Budawonės butu isbėges, tojau is jo Rubais pazyst ir is wēl nutwėrt'
galėtu, tai siūtūmi apsakoma pra:

Kad kožnas Wyrs is ja apwiltis busis žilla Sermėgātė (Kamfule waddinama) su jodberimis (rudais) Kankowemis — žillais Kėlinemis, furros ant Wyrsaus placze jodberis Jūstą tur, ir ant Galwōs žilla Mučė turės, o aplink tą jodberis Millas detas.

Kožna Moteriske taipojau apwiltta busenti, žillū Robotū (Kamfule) su jodberimis Kankowemis — žillū Kėdelū, kurs žemay aplinkuy jodberis Jūstą apsutas, ir ant Galwōs Mučė turrės, kurri pūssay žilla, pūssay jodberi.

Jey dabbar kas tokią Wyra arba Moteriske su tokiais Kubais bille tur pamatitu, tai jau is tū tikray gal numannyt', kad is tōs Budawōnės isbėgo, nėsā kožnas, kurriam is tōs Budawōnės jau isėit dūda, tus Kubus, kurrieis apwiltis buwo, eze tur patikt, kad tirti jeis apwiltetu; togidėl Žmonės, su tokiais Kubais tojau reit nutwėt' ir prirašitu Buda i Teplawā nugabėnt'.

O jeib tas Pavaratinmas, ubbagaut eiti, jau wissur lautost, tai jau ne wiens m. s. žemeje tokią Ubbagā arba tokią Žmogu, kurs be Kėskalo per Kiemis waikstinej' ir ubbagauja, ney i sawo Nammus imt, ney jam Naktowne dūti, neygi sawo Namuse jė paslepti ne tur, bet wieng tokiū Žmonū pamates, tojau ar pats tur nutwėt', arba, jey tai ne galėtu, sawo, arba arczauseny ēsančiai Wyrausybei tur awsakyt'. Kas tai ne darys tas be jokids Malonės du Doleru turės Stropa motėt, arba ant Kuno nukorawotas bus. Karciaminikai, o ypaczey tie, kurriems palepta ir prigul sittame Dalste ant Darwado žurdėt ir laikyt, Wakmistrai ir Szaltybei tā Stropa dwigubay turrės motėt, kad jie tokią Žmogu pamate, ne tojau nutwertu. Kiekwiens tokią aplink waikstunjanči Žmogu nutwėrės, tā tojau pas sawo Szaltysu nuwesti tur, o jey Szaltyhaus tame Kieme ne butu, tai jė pas tā, kurs arczauseny yra, arba i Dwarā, arba pas Pona, eze gnywėnantė, o kad Mieste nutwėrės yra, pas Magistrotā jė nuwesti tur.

Ponams, Dwaruse gnywantiems, Szaltysums ir Magistrotams Mestūje prigul, tokią jiems atwestā Žmogu tojau priimt, ir Sudžoms bey Justizamtonams pūlasti, tokią jiems atwestā Žmogu tikray isklaušinėe, ir pagal jo Awsakimus apmislit', bau jis toks butu, kurs reikėtu i Teplawā nugabėnamas buti, bau toks ne butu.

O jey jė tokią ēsant israustu, kurs reikėtu nugabėnamas but', tai jie tā Grōmata, kurros wiska uzrašyta yra, tą is jo isklaušinėjo, tojau per Būstā i Teplawā pas tus Ponus, kurrie per tā Budawone statyti ir Inspection wadinnami yra, nusūsti tur.

Jey tam' paciame Kiemė tikt wieng, arba ne daugiaus kaip tikt' du tokiū Žmonū toj' paczoj' Dienoj' nutwėre, tai kelli druti Wyrai, kurrie ne awsigerra, jūs nū Kiemis Kiemo tur gabbėnt'.

Bet jey daugiaus, ne kaip du tokiū Žmonū, (tarp kurriū tikt' Waitai, kurrie dwylika Mėtū dar nera, ne rokojami) turretu nugabėnami but', tai tus is tōs Wėtds, kur jūs nutwėre, i arczauseny ēsant' Miestā pas Garnisunā tur nuwest', idant jūs is eze su Žalnėries tolaus dātu gabbėnt'. Nū Garnisuno Laiskā tur prašyt, kad ir kiek Ubbagū

Ubbagā eze atwedde. O tiems Zalneriems tas, kurs jiemš tus Ubbagus tolans gabbenti nušunte ir padawe, uz kožnā tokiā Zmonū (Waišai, kurrē dar 12. Metā ne tur eze wēl ne rokojami. ant kožnōš Mōlēs 11. Grašus ir 1. Szilingā dāti tur. Szittus pinningus sekanti Garnišuna piemaijei wiš tur atgalos dāt, o pašuciaufaji tus iš Skrinēs Teplawoj ešančōš wēl atgalos gaus.

Eze dabbar wiens Miens, ar Zalneriei, ar Mieskioniei, ar Burai, ar Wyrai, iš Dwaro tokiā tokius Ubbagus arba ledakšus Zmones tūretu gabbent, wišš uz tai rupintis tur, kad ant Kelo niekur šu šieis ne uztraķu, bet jūš šabjē — kad ir Nedele, ar šitta šwenta Diena būtu, kas Dien' mažaušē trīs Mōlēs gabbentu. Tas, kurs ant tā Zmonū ypaczē dabbot ir jūš wēli tur, iš tōš Wētōš, iš kur jūš iškwe, Laškā arba Gromatā drauge gauti tur, kuroj' parašyta yra šiek Zmonū, ir šaip toli jūš gabbenti turis. Szittam Wadui šaip jau uz kožnā Ubbagā ir. ant kožnōš Dienōš 6. Grašus, ant Czeringēs reik drauge dāti. Tie Pinningai tur iškrojami bū' iškē i Teplawā nušē, ant tōš Gromatōš ir tur parašyta bū', šiek Pinningā tam Wadui toj' Wētōj', kur išejo, drauge dawē. Kas Dien' reik Mōlēs reik šellaut'.

Tie Wyrai iš pirmōš Wētōš kur Ubbagus ir. nutwērē, šēn, kur šie jūš nušgabbena, ar būtu paš arčiaufā Garnišunā ar šittu, kur jūš padawe, pagal šstatimā prirašytā Gromatā gauti tur, šad jūš padawe. Szittōj' Gromatōje tur bū' parašyta, kad Ubbagā atwedde ir padawe, irgi šiek Pinningā ant Czeringēs, arba šittā drauge ištā yra. Szittā pirmāje Gromatā kožnāš gražē pakawōti tur; nēš kad šawo Dalikā ant ššlaikimnio tōš Budawonēs reik šent dāti, tai jam jau šiek, šiek eze pagal tā Gromatā jau ant Czeringēs užmokešes, rokojama bus ir atgalos gaus.

Šaip jau ir wiššōš šittōš Wētōš, kur Ubbagai nušgabbenti ir iš kur tolyn gabbēnami yra, tokiāš Gromatāš arba Kwittungēs, pagal šstatimā prirašytāš, reik dāti. Ant to Wyraušibēs tokiāš Gromatāš Raštāis iššpaustāš gaus, kad šittiemš galletu išdalīt'.

Jey nuššidātu, kad Ubbagai ant Kelo apšreģtu, arba šjauro Kelo dešē ne tāp greitan, šaip prirašita būwo i Teplawā galletu gabbēnami bū', o Czeringēs jau ne tūretu, tai toj' Wētōj', kur jiemš tāš jau reikta, Pinningā prišinti, o tie Zmonēs jiemš šiek dāti tur, šiek jiemš dar reiketū iškē i tā Wētā galletu nušgabēnami bū', kurri Gromatōj' prirašita yra, ir Gromatā (Kwittunge) del šittā Pinningā tur prišint. Szittie Pinningai ir bus atrokoti, kad šawo Dalikā ant ššlaikimnio tōš Budawonēs turēs mokēt, kad tā Gromatā parōdis.

Jey tie Wyrai, kurrē tokius Ubbagus gabbenti tur, ant jā ne šškray dabotu, bet wiens dātu išbegt, tai tas, kur eze šalts iškraštāš bus, ar Štrovā turēs mokēt, ar nušorawotāš bus. O jey kas tūcioms Ubbagui būtu dawēs išbegt, tai i Kalešimā ar i Cukrušē iwestāš, nušorawotāš bus. O ir tas Ubbagš, kurs išbegu, wēl nutwertāš, be Malonēs ššaudžē forawotāš bus.

Kadangi fittas Apsakimas jau ant Pagraudėnimo tris Kart Baz-
nyziota per wissq Zeme apsakomas ir wissiems i Zinne dūdamas yra,
pirm kaip prades tus Ubbagus nutwert; tai koznas Ubbagas ir kiek
wiens fitts Zmogus, kurs ikšolei be Reikalo per Riemis waikštinejo,
dabbar dar Ezeso tur, pagal ta passielgti ir Wetos jėstoti, kur jissai
taipjau, kaip fitti wierni Zmones, wiernay galetu laikitis ir uz sawo
Islaikima rupintis, arba jis ir dar Ezeso tur, is tos Zemes i fittq
iseit, nesa must Zemeje nu šio Ezeso ne wiens ne kenzamas bus, kaip
tikt tas, kurs uz sawo Islaikima wiernu Budu rupintis gales ir nores,
bet tas ne, kurs wiss aplinkuy waikštinej, pastirtos Wetos niekur
ne turris, tikt fittiems ant Iškadds yra, wogt eina, arba fittais
Nusfidejima is jems Iš adq darot jėska.

Kas pagal fittq Graudenima ne passielgs, tas po 1. mds Dienos.
Karvelimio tikray nutwertas, i Teplawq nugabbentas ir prirashra
Su. u pri Darbo warrytas bus.

O jeib ir wiss Ritti, must Zemej gowenantijsi, ar butu Edel-
mons, ar Rimeris, lar Miescionis ar Buras, zinnotu, kaip pries
tokius Ubbagus ir aplinkuy waikštinejanczus Zmones passielgt turre u,
o ant sawo Szalies wissq tikray isktu ir tarpo nu Iškadds saugotis
galetu, tai wissq is tos Gromatds gales numanyt ir ismotti,
kurre Karalus 31 toj Dienoje Kapriscio Menisso 1793. isdames;
ir kurri wissiems Ponams, koznam Miestui, ir koznam Riemui
mussta bus. Riekwiens, kurs Dawada bey Giltukki sawo Lewiskej
mnl, graudenas yra, kad is tos Gromatds ismotti rupintus, kas
jam atlikti pulas.

Karalauzuse | 20 toj Dienoj Sausio Menisso isdatas.

mi

tu Ponu, kurrie per ta Budawone statyti
ir Direkzion waddinami yra.